

اصلاحیه جدید برای سنددمشق

● رئیس هیات دولت سوریه در مذاکرات ژنو تأکید کرد که تهدیدات برخی اعضای هیات مخالفان مورد حمایت ریاض قبل از ترک ژنو، به اقدامات عملی از طریق حملات به حلب و انفجار تروریستی در حومه دمشق تبدیل شده است. به گزارش ایسا به نقل از خبرگزاری رسمی سوریه (سانا)، هیات دولت سوریه دومین جلسه خود را با «استفان دی‌مستورا»، فرستاده سازمان ملل به سوریه، در ژنو برگزار کرد. «بشار جعفری»، رئیس این هیات، پس از برگزاری جلسه دوم به خبرنگاران گفت: ما نشست صبحجان را با صحبت از اقدامات گروه‌های تروریستی در حلب و منطقه زنبیه در حومه دمشق آغاز کردیم. تهدیدات برخی از اعضای هیات مخالفان مورد حمایت ریاض قبل از ترک ژنو، به اقدامات عملی از طریق حملات به حلب و انفجار تروریستی در حومه دمشق تبدیل شده است. او گفت: پیام هیات ریاض قبل از ترک ژنو واضح بود. این پیام شکست توافقی آتش‌بس و حمله به ارتش سوریه و بمباران شهرها بود. این پیام در اظهارات رسمی رئیس هیات مخالفان ریاض وجود داشت و اصلاً عجیب نبود چراکه برخی از اعضای این هیات تروریستی هستند و بسیاری از کشورها به مشارکت آنها در مذاکرات اعتراض کردند؛ همان‌طور که دولت سوریه نیز به مشارکت آنها اعتراض کرد. بشار جعفری تأکید کرد: ما امروز اصلاحاتی را درباره سند پیشنهادی دی‌مستورا برای حل بحران ارائه کردیم و این اصلاحات را بخشی جدایی‌ناپذیر از این سند دانستیم. ما با تیم دی‌مستورا درباره مسائل مربوط به سند، بحث و تبادل‌نظر خوبی داشتیم. طرح پیشنهادی دی‌مستورا که با نمایندگان دولت سوریه بر سر آن به توافق رسیده اما هیات مخالفان آن را نپذیرفته است شامل ماندن «بشار اسد»، رئیس جمهوری سوریه، در قدرت و انتخاب سه معاون از مخالفان با صلاحیت‌های کامل برای اوست.

تأکید غرب بر ادامه مذاکرات سوری

کاخ سفید اعلام کرد که رئیس جمهوری آمریکا و رهبران چهار کشور اروپایی دیگر از تمامی جناح‌های بحران در سوریه خواستار همکاری برای ادامه مذاکرات صلح شدند. به گزارش خبرگزاری اسپوتنیک، کاخ سفید با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد، «باراک اوباما»، رئیس جمهوری آمریکا، به‌همراه رهبران ایتالیا، آلمان، فرانسه و انگلیس خواستار اجرای کامل توافق آتش‌بس در سوریه شدند تا به‌این‌ترتیب از دکت‌رسی به کمک‌های بشردوستانه و پیشبرد مذاکرات صلح اطمینان حاصل شود. در بیانیه کاخ سفید آمده است، این رهبران از تمامی جناح‌های بحران سوریه خواستند که به توافق آتش‌بس احترام گذاشته شود. آنها همچنین از جناح‌های مختلف سوری خواستار آن شدند که به موفقیت‌آمیزبودن فرایند مذاکرات ژنو کمک کنند. براساس بیانیه کاخ سفید، رهبران این پنج کشور همچنین از جناح‌های صاحب‌نفوذ در داخل و خارج از سوریه خواستند که طرفین درگیری‌ها را نسبت به خودداری از اقدامات خشونت‌طلبانه و ناقض آتش‌بس ترجیح دهند. به موجب بیانیه کاخ سفید، رهبران این پنج کشور از گام‌های شورای ریاستی در لیبی با هدف تشکیل دولت فعال و از تلاش‌های دولت اعلام حمایت کردند. شرکت‌کنندگان همچنین بر لزوم فوری حمایت از ملت لیبی در توسعه اقتصادی و تقویت بخش امنیتی از جمله رویارویی با داعش تأکید کردند.

آغاز تظاهرات هواداران صدر در بغداد

● هم‌زمان با تجمع هزاران نفر از هواداران «مقتدی صدر»، رهبر «جریان صدر» عراق، در میدان «التحریر» بغداد برای برگزاری تظاهرات میلیونی، نیروهای امنیتی عراقی تدابیر شدیدی را در اطراف میدان التحریر و منطقه الخضره اتخاذ کردند. به گزارش ایسنا به نقل از شبکه‌ی خبری سومریه‌نیوز، هزاران نفر از هواداران مقتدی صدر برای برگزاری تظاهرات میلیونی مقابل مقر پارلمان از پل «الجمهوریه» عبور کرده و به سمت منطقه «التشریع» در نزدیکی منطقه خضره، بغداد به راه افتادند. آنان به میدان التحریر بغداد رسیدند تا با برگزاری تظاهرات میلیونی به مسئولان برای حل سیاسی بحران کنونی و اجرای اصلاحات در کابینه فشار بیاورند. این تظاهرات هم‌زمان با جلسه پارلمان عراق با ریاست «سلیم جوبوری» برای تصویب کابینه جدید برگزار می‌شود. مقتدی صدر چندروز پیش خواهان برگزاری این تظاهرات شده بود. او دوشنبه‌شب وارد بغداد شد تا این تظاهرات را رهبری کند. در همین راستا، منبعی در پلیس عراق اعلام کرد که نیروهای امنیتی مسیرهای منتهی به میدان التحریر در مرکز بغداد را بسته‌اند و این نیروها در بیشتر مناطق پایتخت مستقر هستند. اخیراً تحصن نمایندگان معترض عراقی و برکناری سلیم جوبوری از سبوی آنها، بحران سیاسی را وخیم‌تر کرده است. مقتدی صدر نیز از وزرای کنونی خواسته بود تا فوراً استعفا کنند. او خواهان اصلاحات جدی در کابینه است و قبلاً تهدید کرده بود که در صورت اجرانشدن اصلاحات، هواداران خود را به منطقه الخضره بغداد می‌کشانند.

نیروهای امنیتی در کوچه و ایستگاه‌های مترو و خودروهای زرهی کمین کرده‌اند و به دنبال کوچکترین نشانه‌های شورش‌اند. لباس سفید پوشیده‌اند با تجهیزات ضدشورش سیاه یا لباس‌های عادی، برای اینکه در جمعیت ادغام شوند. این‌طور به نظر می‌رسد که «عبدالفتاح السیسی» رئیس جمهوری مصر، روز دوشنبه همه نیروهایش را به خیابان‌های قاهره فرستاده بود. نمایش قدرت و اضطراب بود و هدف جلوگیری از هرگونه تظاهرات و اعتراض علیه حکومت و انکار رشد بیش‌ازپیش منتقدان در فضاهای عمومی. تلاش‌های او تا اندازه‌ای موفق بود. تظاهرات که در اعتراض به تصمیم اخیر سیسی مبنی بر انتقال دو جزیره به عربستان سعودی بالا گرفت؛ هم‌زمان با جشن ملی سال‌روز عقب‌نشینی اسرائیل از شبه‌جزیره سینا در سال ۱۹۸۲ بود، با گاز اشک‌آور و گلوله‌های ساچمه‌ای سرکوب

شد و موانع و خودروهای پلیس هم تمام کانون‌های اعتراض را احاطه کرد. مقامات دولتی عربستان و مصر می‌گویند این جزیره‌ها به عربستان سعودی تعلق داشته و فقط تحت کنترل مصری‌ها بوده است. به گفته مقامات مصری، ریاض در سال ۱۹۵۰ از قاهره خواسته بود که از این جزایر محافظت کند.این ماه هزاران نفر از مردم مصر در اعتراض به انتقال دو جزیره دریای سیاه به عربستان سعودی، خواستار برپایی بزرگ‌ترین تظاهرات ضددولتی از زمان روی‌کارآمدن سیسی در سال ۲۰۱۴ شدند. پیش‌تر وسایل زرهی، دستگاه‌های آب‌پاش و پلیس ضدشورش در نقاط حساس قاهره، ازجمله میدان تحریر، کانون قیام ۲۰۱۱ علیه «حسنی مبارک» رئیس جمهوری سابق، مستقر شد و نقاطی که سازمان‌دهندگان تظاهرات پیشنهاد کرده بودند، مسدود

دردسرهای مورالس

اوو مورالس، رئیس جمهوری ۵۶ساله بولیوی، سرانجام طبق دستور دادگاه با انجام آزمایش دی‌ان‌ای موافقت کرده است تا به مناقشه موجود پایان دهد. «گابریلا اپاتا»، معشوقه سابق مورالس، مدعی است فرزندی از او دارد؛ ادعایی که مورالس آن را رد می‌کند. **(خبرگزاری فرانسه)**

جهان

پلیس مصر بار دیگر معترضان را سرکوب کرد

نمایش هراس «سیسی»

شد. به گزارش بی‌بی‌سی، باوجود هشدارهای رسمی حدود ۵۰۰ نفر روز دوشنبه در میدان مساحه در دقّی جمع شدند. آنها شعارهایی مثل «برو، برو» و «نان، آزادی، جزایر مصری» سر دادند؛ اما پلیس با تجهیزات کامل ضدشورش از راه رسید و شروع به شلیک گاز اشک‌آور و ساچمه کرد. معترض ۲۲ساله‌ای می‌گوید: «نزدیک دو ساعت است که در حال راه‌رفتن هستیم تا جایی پیدا کنیم که از بازداشت و تیراندازی در امان باشیم».نیروهای سکولار و فعالان چپ‌گرا، پیش‌تر برای تظاهرات ضددولتی دوشنبه فراخوان داده بودند؛ اما «مجدی عبدل غفار» وزیر کشور مصر، گفته بود که «نیروهای امنیتی… به‌شدت با هرگونه تلاش محل آرامش عمومی برخورد خواهند کرد». او همچنین گفته سازمان‌دهندگان تظاهرات بپیوند، درواقع خطوط

فرمز دولت مصر را رد کرده است. براساس قوانین مصر، تظاهرات بدون‌مجوز در کشور غیرقانونی است. سیسی هم روز یکشنبه در سخنانی در تلویزیون دولتی این کشور از شهروندان خواست در برابر «نیروهای شورو» از دولت دفاع کنند.

به گفته گروه‌های حقوق‌بشری مستقر در قاهره، پلیس مصر در روزهای اخیر بیش از ۱۳۰ نفر از معترضان را در هشت شهر این کشور بازداشت کرده است. دراین‌میان گروهی از جوانان در کافی‌شاپ‌ها دستگیر شدند و عده‌ای دیگر هم در خانه‌هایشان هدف قرار گرفتند. یک گروه ممتاز حقوق بشر نیز بعدا گفت که بازداشت ۱۳۳ نفر را در سه ساعت تأیید کرده است که ۱۱ نفر آنها خبرنگار بودند. باین‌همه جبهه دفاع از تظاهرکنندگان مصری روز گذشته به سازمان

وعده هیلاری کلینتون

هیلاری کلینتون که کاندیدای پیشرو دموکرات‌ها در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکاست، در نطق تبلیغاتی خود گفت: قرار است در دولتم کابینه‌ای داشته باشم که مثل ترکیب جمعیتی آمریکا به نظر برسد و می‌دانم ۵۰ درصد جمعیت آمریکا زن هستند. **(اسپوتنیک)**

جزئیاتی از نقش عربستان در حملات ۱۱ سپتامبر با افشگری ایندیندنت

رد سعود بر منطقه صفر

مثال کنکره آمریکا را وادار کرده تا این‌بار مانع از به جریان‌افتادن پرونده شکایت خانواده‌های قربانیان از خاندان سعود درباره نقش احتمالی آنان در حملات ۱۱ سپتامبر نشود، بلکه احتمالاً رئیس‌جمهوری آمریکا را نیز ناگزیر خواهد کرد تا با انتشار گزارش محرمانه در آخرین ماه‌های خدمت خود، میراثی دیگر، اما این‌بار از نوع دشمنی با خاندانی سلطنتی برای جان‌نشین خود باقی بگذارد. اما ۲۸ صفحه محرمانه گزارش تحقیقاتی کنکره، حاوی چه اطلاعاتی است که این‌چنین موجب تشویش رهبران سعود شده است؟ روزنامه انگلیسی ایندیندنت در گزارشی که روز دوشنبه منتشر کرده، تا حدود زیادی پاسخ این سؤال را داده است. به گزارش ایندیندنت، سال ۱۹۹۲ بود که روحانیون تندرو وهابی ارشد عربستان در یک توصیه‌نامه به خاندان سلطنتی این کشور، به شکل تلویحی تهدید کردند در صورت نقش‌آفرینی نکردن در سیاست‌گذاری‌های داخلی و خارجی حکومت عربستان کودتا خواهند کرد. خاندان سعود در پاسخ، وزارتخانه‌ای به نام «وزارت امور اسلامی» برپا کردند تا نمایندگانی در سفارتخانه‌ها و کنسولگری‌های عربستان، در خارج از این کشور داشته باشند. در گزارش کنکره آمده است مقام‌های همین وزارتخانه سعودی بوده‌اند که با توطئه‌گران حملات ۱۱ سپتامبر همکاری داشته‌اند. برای مثال، کشف گواهی‌نامه پرواز یک بمب‌ساز القاعده به نام «غسان الشری» در محل سفارت عربستان

عفو بین‌الملل گفت که دست‌کم ۲۳۸ نفر، از جمله اتباع خارجی، فعالان و روزنامه‌نگاران مصری، روز دوشنبه در سراسر مصر دستگیر شده‌اند. هم‌زمان با درگیری نیروهای پلیس و معترضان مصری، حدود دو هزار نفر از حامیان سیسی مقابل کاخ ریاست‌جمهوری جمع شدند و با دردت‌داشتن عکس‌های رئیس‌جمهوری مصر، شعار می‌دادند: «ما به تو اعتماد داریم».سیسی در سال ۲۰۱۳ به عنوان فرمانده نیروهای مسلح هدایت سرنوگونی دولت «محمد مرسی» رئیس‌جمهوری سرنگون‌شده توسط نظامیان را به عهده داشت. از آن زمان تاکنون بیش از هزار نفر کشته شده و تصور می‌شود که ۴۰ هزار نفر زندانی شده باشند که بیشترشان هواداران گروه اخوان‌المسلمین هستند. انتقاد از او در میان بخش‌هایی از مردم مصر و همچنین رسانه‌های جریان اصلی

که به‌طور معمول از او حمایت می‌کردند، روبه‌فزونی است؛ باین‌حال او زمانی که به قدرت رسید، به خاطر موج ناسیونالیسم نظامی و انتقادها از دولت عزل‌شده محمد مرسی، رهبر اخوان‌المسلمین، از حمایت بالایی برخوردار بود. در این میان برنامه‌های دولت فعلی مصر برای رشد اقتصاد به دلیل افت قیمت دلار متوقف شده است و درآمد حاصل از گردشگری هم با حملات شورشیان کاهش پیدا کرده است. علاوه بر این یک سری حوادث نیز موجب بی‌اعتمادی مردم به نیروهای امنیتی شده است و به باور بسیاری از مصری‌ها این نیروها از موقعیت خود سوءاستفاده می‌کنند. یکی از این حوادث هفته پیش اتفاق افتاد و یک افسر پلیس به دلیل اختلاف با یک مرد بر سر یک فحجان چای، به ضرب گلوله او را کشت.

پیگرد قانونی مخالف بوتین

میخائیل خودورکوفسکی، مخالف سرسخت «ولادیمیر پوتین»، ممکن است به درخواست مسکو تحت پیگرد پلیس اینترپل قرار گیرد. طبق گزارش‌های منتشرشده، اگر مسکو اسناد و مدارک لازم را آماده کند، اینترپل احتمالاً درخواست روسیه را مجددا بررسی می‌کند. **(ایسنا)**

که برای انجام مأموریت حمله ۱۱ سپتامبر آموزش پرواز دیده بوده، شهادی بر این ارتباط است. همچنین به‌تازگی فاش شده هیأت دیپلماتیک عربستان در آمریکا با دو تبعه عربستانی به نام‌های «نواف الحمزوی» و «خالد المنشار» که در سال ۲۰۰۰ به‌عنوان اولین بخش از هواپیماریان حملات ۱۱ سپتامبر به آمریکا آمدند، ارتباط داشته است. این دو نفر به کمک «عمر البیومی»، یک تبعه عربستانی دیگر، در آپارتمانی در سن‌دیگوئی آمریکا اسکان پیدا کرده و اطلاعاتی درباره مسیرهای پروازی آن کشور به دست آورده بودند. البیومی برای افزایش درآمد پول دولت عربستان را از طریق یک شرکت خدمات هواپیمایی عربستانی دریافت کرده و پلیس «فبی‌ای» نیز نام او را پیش از حملات ۱۱ سپتامبر به‌عنوان یک مأمور عربستانی ثبت کرده بود. او که مرتب به سفارت عربستان در واشنگتن و کنسولگری این کشور در لس‌آنجلس رفت‌وآمد داشته، به بازرسان آمریکایی شهادت داده که «فهد الحمیری»، یک مقام وزارت امور اسلامی عربستان، درست در همان روزی که با الحمزی و المنضار ملاقات کرده بود، دیداری یک‌ساعته داشته است. همچنین گفته می‌شود «اسامه بنسان»، یک عربستانی دیگر ساکن سن‌دیگو، نیز که حدود ۷۵ هزار دلار از «حیفا بن سلطان»، زن شاهزاده بندر بن‌سلطان، سفری وقت عربستان در آمریکا، دریافت کرده، در همان زمان ملاقات‌هایی با الحمزی و المنضار، داشته است.

رسیده است، می‌توان گسست این حلقه ژئوپلیتیکی در بازی با کارت بنیادگرایی اسلامی را حداقل در غرب قابل‌تأمل دانست.

بدون تردید آنچه امروز در مورد نتایج تحقیقات حوادث تروریستی ۱۱ سپتامبر از جمله بخش محرمانه این تحقیقات کلید خورده است بی‌مناسبت با دو سناریوی گفته‌شده نخواهد بود. شکست طرح‌ها و اقدامات واشنگتن در بهره‌گرفتن از بنیادگرایی اسلامی که دیروز به حوادث ۱۱ سپتامبر منجر شد و امروز هم بی‌ثباتی و آتارشی در خاورمیانه را موجب شده، در سال‌های گذشته تأمین منافع کارتل‌های صنایع نظامی را تضمین کرده است؛ اما به دلیل هزینه‌های نجومی جنگ افغانستان و عراق اکنون در بودجه دولت فدرال سنگینی می‌کند، پس به اجبار زمان وداع نسبی با این نوع بازی فرارسیده است.

در طی یک‌سال اخیر و به‌خصوص بعد از ظهور هیولای «داعش»، در یک اشتباه محاسبه‌ای، رهبران ریاض و ترکیه به‌خوبی نتوانستند روند این تغییرات را رصد کرده و عکس‌العمل مناسب را نشان دهند که به همین دلیل هم‌اکنون در سیل اتهامات و مجازات‌های احتمالی قرار گرفته‌اند. به همین دلیل در ماه‌های اخیر فشار بر ریاض و آنکارا به‌خاطر حمایت از تروریسم ابعاد بی‌سابقه‌ای پیدا کرده و حتی جریان اصلی رسانه‌ای نیز که معمولاً به افکارعمومی آدرس اشتباه می‌دادند، حالا در تحلیل تروریسم جهادی شفاف‌تر عمل می‌کنند. سیاست تهاجمی ریاض که در این سال‌ها به‌شدت امنیت منطقه را به خطر انداخته و تا حدود زیادی موجب سلب هم‌زمنی واشنگتن در این حوزه ژئوپلیتیکی شده است مابازای آن را هم‌اکنون در اعمال فشارهای کنونی خواهد پرداخت.

سدسازی

اسکار یا تمشک طلایی مهندسی

بنابراین اگر این گفته را پرستش این سازه‌ها بدانیم سخنی به اغراق نگفته‌ایم. سد در حلقه‌های سیاسی ایران نیز جایگاه ویژه‌ای یافته و همان‌طور که در فیلم هم اشاره شده است نمایندگان مجلس از سال‌های دور به‌دنبال سد در حوزه انتخابیه خود بوده‌اند. زمانی که روزنامه هندی نوشت: ساخت یک سد را قول بدهید، یک انتخابیات را برنده شوید. آب-فن‌سالاران قائل به مصادره همه‌جانبه طبیعت بوده و غلبه بر خشم طبیعت را با راهکارهای سازه‌ای دنبال می‌کنند. آنها همان‌هایی هستند که طرفدار ایده «گلستان کردن بیابان‌ها به‌وسیله توسعه منابع به خاطر پیشرفت توسعه» هستند. این تفکرات که به آن هیدروکراسی هم می‌گویند، باعث شده و می‌شود که نه‌تنها ارزش‌های طبیعت بلکه گذشته درخشان همه ملل نیز نادیده گرفته شود. شاهد این مأموریت علاوه بر سدسازی در ایران اکنون با طرح‌های جدید انتقال آب به میدان آمده است؛ انتقال آب خزر به خلیج‌فارس یا انتقال آب از خلیج‌فارس به مرکز ایران، طرح انتقال آب فلات مرکزی و راه‌حل‌های زنده‌کردن دریاچه ارومیه و … . بنابراین بیش‌متعهدسازی رودخانه‌ها و منابع آب (چه به داخل حوضه و چه به خارج از آن) در ترکیب با وقایع شوکا‌آور هیدرولوژیک (مثل خشک‌سالی) دیگر یکی برای حقوق دیگر بازگیران آسیب‌پذیر (نظیر کشاورزان و محیط‌زیست) باقی نگذاشته است و باعث به‌وجودآمدن این مشکلات می‌شود که نمونه آن در فیلم نمایش داده شد، حمله به خط لوله آب یزد از زاینده‌رود، جالب است بدانید همین کشاورزان سال‌های قبل با دریافت مبالغ قابل توجهی از دولت اجازه عبور خط لوله را از میان زمین‌هایشان صادر کرده بودند. در این میان دو دسته سؤال از طرف سدپرستان مطرح است: آیا شما می‌خواهید ما به دوران قنات برگردیم؟ چیزی قابلیت جواب‌گویی نیاز آبی این جمعیت ده‌ها میلیونی را ندارد؛ سؤال دوم، آیا احتمالاً طرفداران فیلم با توسعه تکنولوژی و یکی از نمادهای برجسته آن در ایران یعنی سدسازی مخالفند؟ اولاً مبنای علمی و استدلال آنان که می‌گویند تکنولوژی‌های سنتی فقط برای موزه آب خوب است، کیفی است و بر مبنای حسابداری آب. ازاین‌رو نمی‌تواند استدلال جامعی باشد. اینکه بازطراحی مایلاک قنات یا یک سامانه سنتی جواب‌گوست یا خیر، به این راحتی امکان‌پذیر نیست. نمی‌دانم مثال یکی از شهرهای ایتالیا مثال خوبی است یا نه، ولی سامانه آب‌رسانی شهر لوکا در این کشور همچنان از ۲۰۰ سال قبل بدون تغییر (چه در منابع برداشت و چه در سامانه انتقال) در حال سرویس‌دهی است. از این گذشته حرف فیلم و سنت‌گرایان این نیست که به گذشته برگردیم و بالفرض با داس کشاورزی کنیم؛ بلکه باید به گذشته نگاه کرد، حتی اگر دیدگاه مهندسی سودمندگراست. یعنی بررسی کنیم که ارزش‌های مهندسی ما در گذشته چگونه در خدمت جامعه بوده که اکنون (به قول فیلم) در حال خنات به جامعه است. شهوت توسعه را کنترل کنیم؛ یعنی به همان توتل‌سازان بگوییم بایبید قنات را احیا کنید؛ قنات هم یک توتل است که توتل‌های آب در تریش از روی آنها الگوبرداری شده است. بنابراین دست‌های بی‌ایم حفاری توتل که اکنون در توتل انحراف آب سد ایکس کار می‌کند را می‌توانیم در این راستا نیز به خدمت بگیریم. ازاین‌رو هرچند به قول آن پژوهشگر سوئدی «هیچ رودخانه دست‌نخورده‌ای در دنیا وجود ندارد»، فیلم با سدسازی به‌طورکلی مخالف نیست بلکه با سدپرستی مخالف است. شاید بهتر است این سؤال به این نحو اصلاح شود که مخالفان تا چه حد با سدسازی مخالفند؟ به عبارت دیگر چه میزان دانایی کم داریم؟ سؤالی که در سستند نیز به آن اشاره شده بود. اینکه مهندسان در گذشته با وجود داشتن مهارت سدسازی (که نمونه آن را همه دیده یا شنیده‌اید) سد را علاوه بر روی زمین در جاهای زیادی در زیرزمین نیز ساخته یعنی چه؟ (مثلاً سد زیرزمینی وزوان که دکتر صفی‌نژاد در مورد آن کتابی نیز نوشته‌اند). اینان از چه مهارت و طرز تفکر مهندسی حاصل شده است؟ به نظرم ساده‌انکاری است اگر تصور کنیم کسانی که سد

مدل‌های آزمایشگاهی بزرگی به ابعاد سد کرخه و ۱۵ خرداد آن را خوب یاد گرفته‌ایم و قطعا جزء پنج‌ای برتر دنیا هستیم بلکه منظور سواد علوم ممتل به آب است. از این طریق به عنوان یک مهندس سدساز یا طراح سد به بلوغی خواهیم رسید که ربط عناصر طبیعت را درک کنیم.

●**پژوهشگر در سیاست‌گذاری و حکمرانی آب، دانشگاه صنعتی دلفت هلند**